

**İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı
Şehir Planlama Müdürlüğü**

SAĞLIKLI KENT PLANLAMASI İLE VATANDAŞLARIN GÜVENLİK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİLERDE KENTSEL DONATILARIN ROLÜ

**Dr.Şehir Pl. Mehmet ÇAKILCIĞLU
Y.Şehir Pl. Sema REYHAN
Y.Şehir Pl. Timuçin KURT**

İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

Mardin - 23.10.2009

ÇALIŞMA AŞAMALARI

AŞAMA 1

İstanbul'daki mevcut donatı dağılımının incelenerek yasal mevzuat doğrultusunda yeterliliklerinin test edilmesi

Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

AŞAMA 2

İstanbul'da yaşayan vatandaşlar arasında suç mağduru olmaktan duyulan korku, algıladıkları risk ve güvenlik algısı ile kent planlaması arasındaki ilişkilerin belirlenmesi

İBB bünyesinde yürütülen "Projem İstanbul" kapsamında Yrd.Doç.Dr. Aslı AKTAŞ MİTRANİ tarafından hazırlanmıştır.

AŞAMA 3

Suç ve suçlu kavramlarının kent planlaması açısından kent mekanları ile birlikte değerlendirilmesi

Çalışma, Şehir Planlama Müdürlüğü'nce yürütülmektedir.

İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

ÇALIŞMANIN AMAÇLARI

- ➔ İSTANBUL GENELİNDEKİ SOSYAL VE TEKNİK DONATILARIN NÜFUS-GEREKSİNİM ÇERÇEVESİNDE DAĞILIMINI YAPARAK YETERLİLİĞİNİ BELİRLEMEK.
- ➔ VATANDAŞLARIN SUÇ MAĞDURU OLMaktan DUYDUKLARI KORKU, ALGILADIKLARI RİSK VE GÜVENLİĞİ BELİRLEYEN ETMENLERİ ORTAYA KOYMAK.
- ➔ SUÇ MAĞDURU OLMaktan KORKU DUYAN VATANDAŞLARIN YAŞADIKLARI ÇEVRENİN ÖZELLİKLERİNİ ORTAYA KOYMAK.
- ➔ YEREL YÖNETİMLERİN VATANDAŞLARIN HUZURUNU TESİS ETMEYE YÖNELİK NE TÜR TEDBİRLER ALABİLECEKLERİNE DAİR SOMUT ÖNERİLER GELİŞTİRMEK.

AŞAMA 1

İSTANBUL'DAKİ MEVCUT DONATI DAĞILIMININ İNCELENEREK YASAL MEVZUAT DOĞRULTUSUNDA YETERLİLİKLERİNİN TEST EDİLMESİ

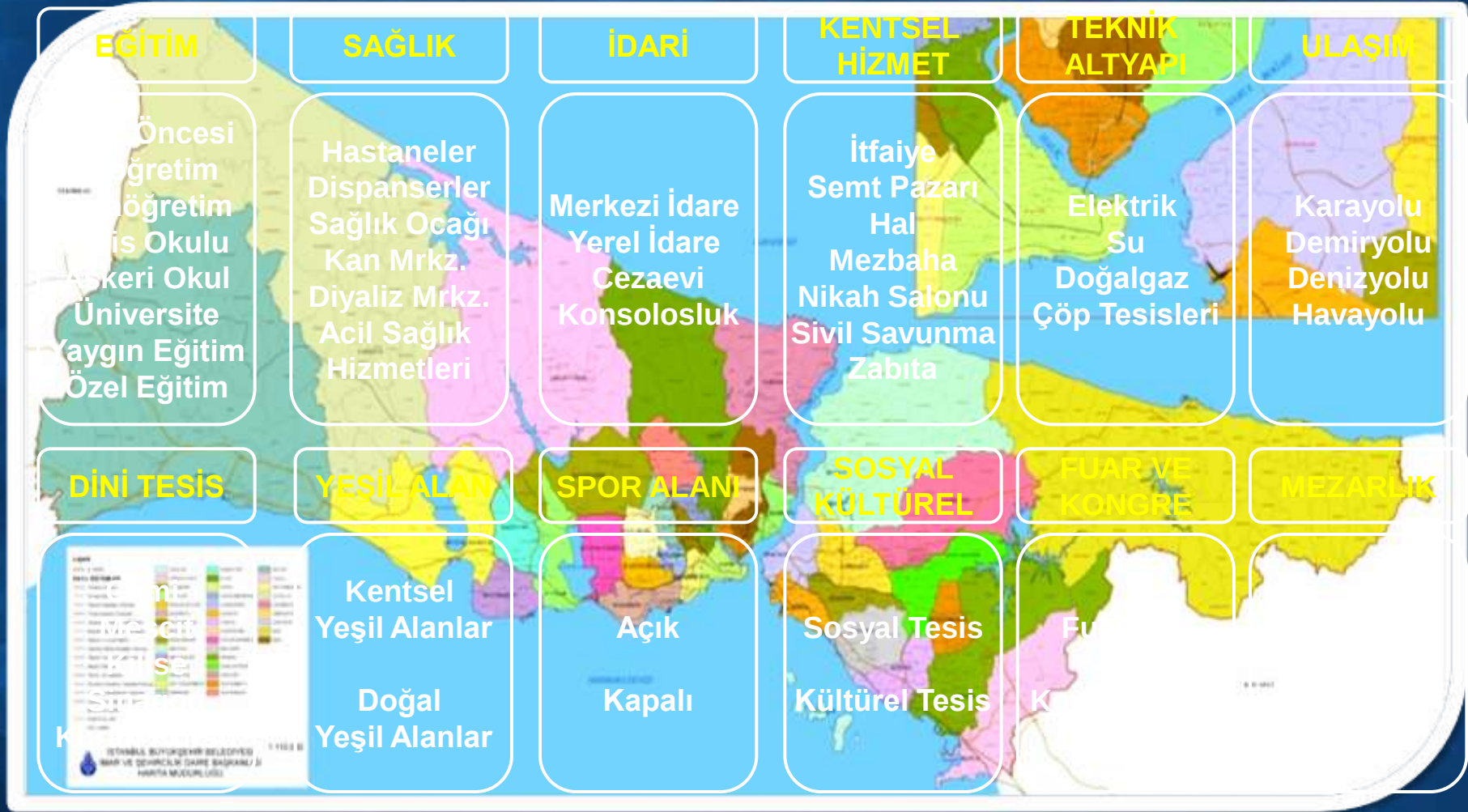
İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

1.AŞAMANIN AMACI

İstanbul İli genelindeki donatı alanlarının nitelik ve niceliklerinin tespit edilerek, donatıların nüfus-gereksinim çerçevesinde dağılım ve yeterliliklerinin değerlendirilmesi.

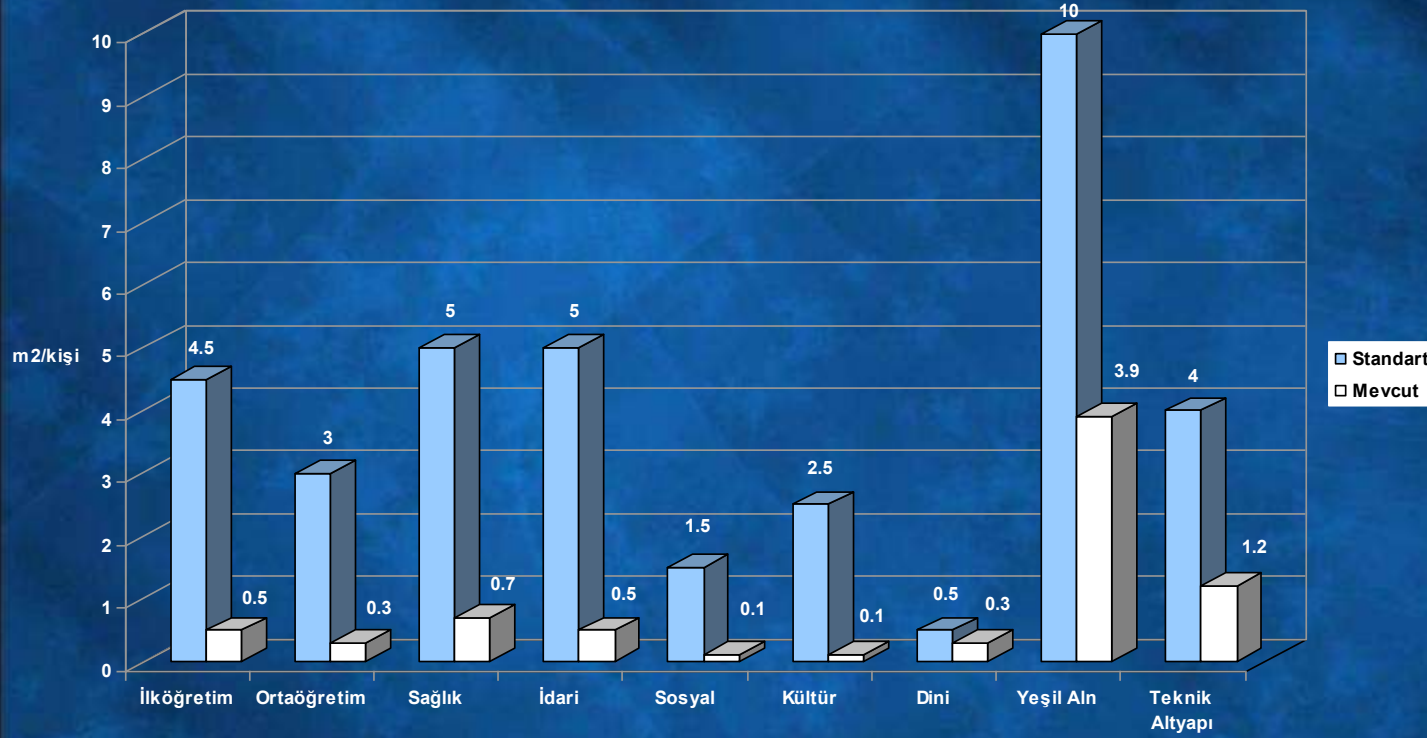
ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Çalışma kapsamında, 12 ana konu başlığı altında 119 farklı donatı incelenmiştir.

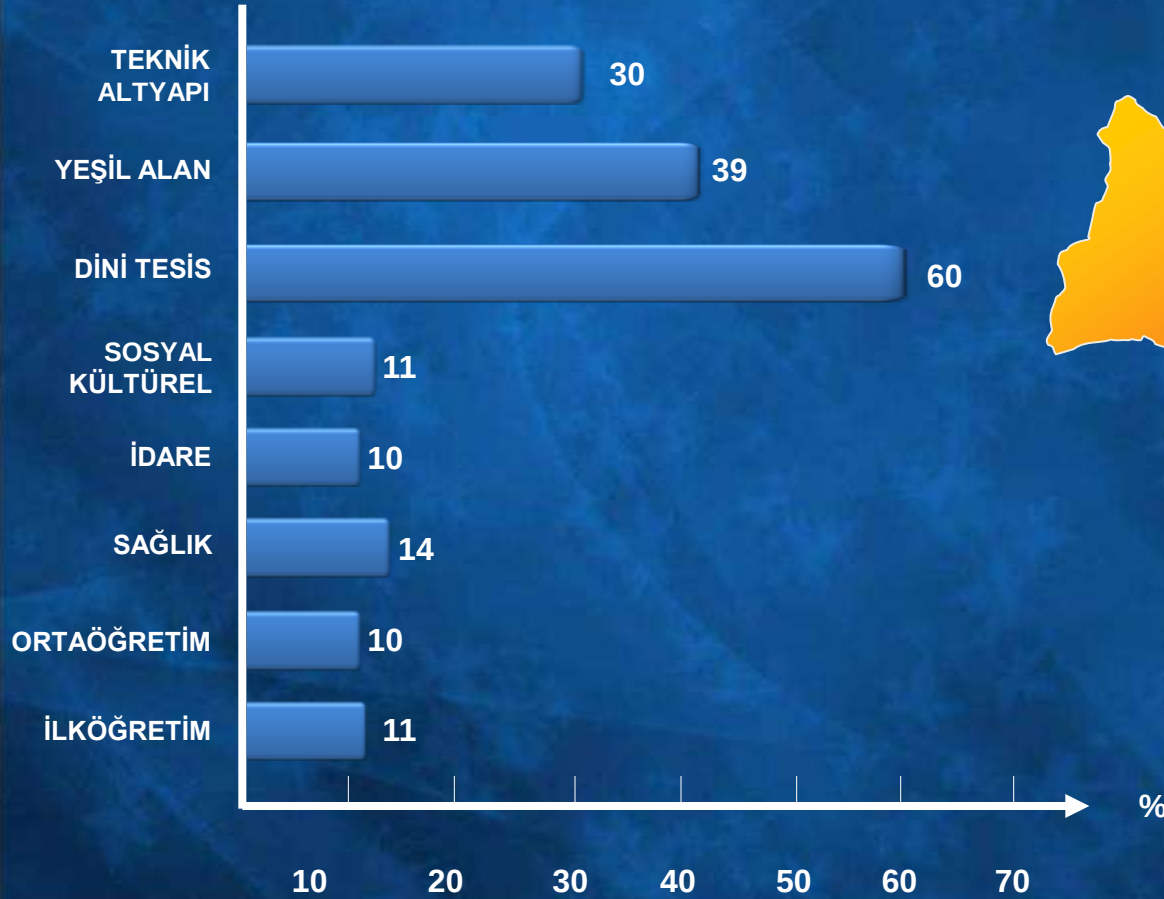
MEVCUT DONATILARIN YETERLİLİĞİ

İstanbul'da incelenen tüm donatılar, mevzuattaki standartların çok gerisindedir.

İHTİYACI KARŞILAMA ORANLARI

AŞAMA 2

İSTANBUL'DA YAŞAYAN VATANDAŞLAR ARASINDA SUÇ MAĞDURU OLMAKTAN DUYULAN KORKU, ALGILADIKLARI RİSK VE GÜVENLİK ALGISI İLE KENT PLANLAMASI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN BELİRLENMESİ

İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

ARAŞTIRMADA YANIT ARANAN SORUNLAR

Suç korkusunu belirleyen etmenler nelerdir?

Risk algısını ve güvenlik algılarını belirleyen etmenler nelerdir?

Suç mağduriyeti korkusu, risk algısı ve güvenlik algısını belirleyen sosyal, demografik, ve yaşanılan çevreye dair yapısal faktörler arasında nasıl bir ilişki vardır?

Belirlenecek etmenlerden yola çıkılarak suç korkusunu azaltacak, risk algısını düşürecek, güvenlik algısını kuvvetlendirecek ne tür önlemler alınabilir?

KATILIMCILARIN ÖZELLİKLERİ

- 371 adet katılımcının yaş ortalaması 41'dir.
- Katılımcıların %33'ü erkek, %67'si kadındır.
- Hane halkı ortalama 3,71 kişiden oluşmaktadır.
- Görüşme yapılan kişilerin %33'ü doğma büyüme İstanbullu'dur.
- İstanbul'da geçirilen ortalama süre 22,3 yıl; mahallede ortalama ikamet süresi ise 11 yıldır.
- İlkokul ve altı eğitime sahip olanların oranı %35, orta-lise eğitime sahip olanların oranı %38, yüksekokul ve üzeri eğitime sahip olanların oranı %26'dır.
- Katılımcıların %36'sı çalışmakta, %47'si herhangi bir ücretli işte çalışmamakta, %17'si emeklidir.
- Katılımcıların %6'sı 500 TL'nin altında, %33'ü 500-1.000 TL arasında ve %6'sı 5.000 TL'nin üzerinde gelir elde etmektedir.

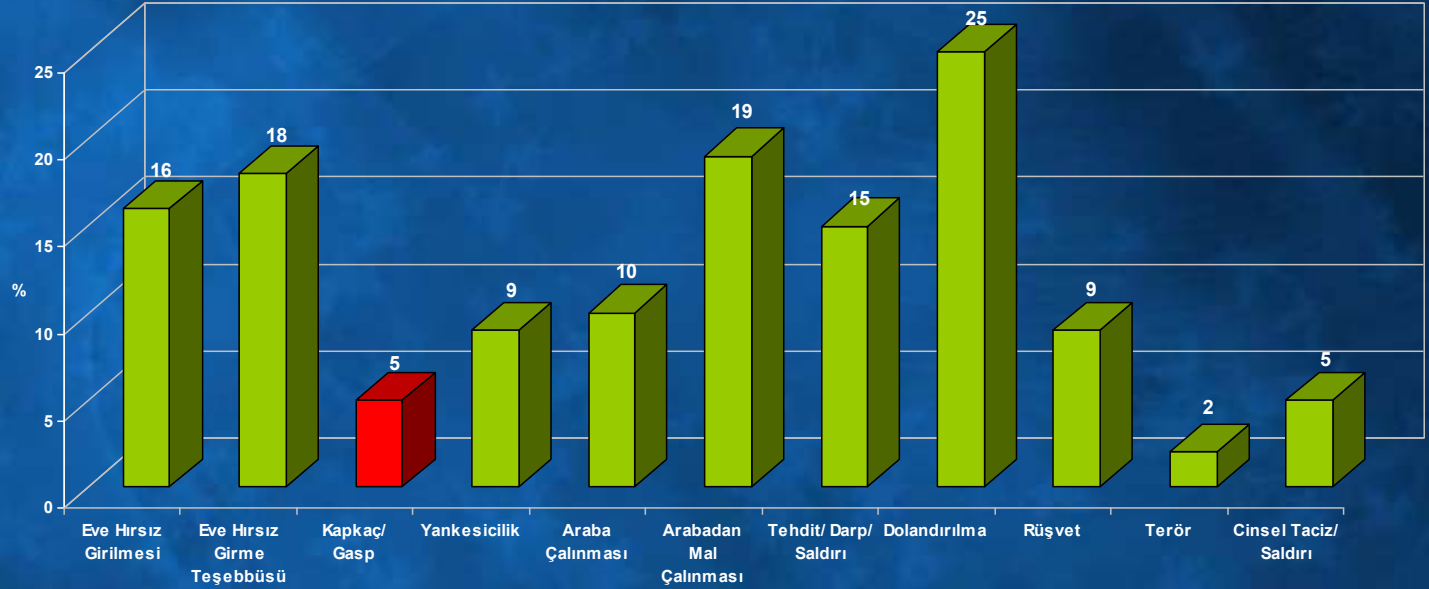

BULGULAR

SUÇ MAĞDURİYETİ (Son 5 yıl içinde)

Kişilerin
son 5 yıl içinde
yaşadıkları
mağduriyetler.

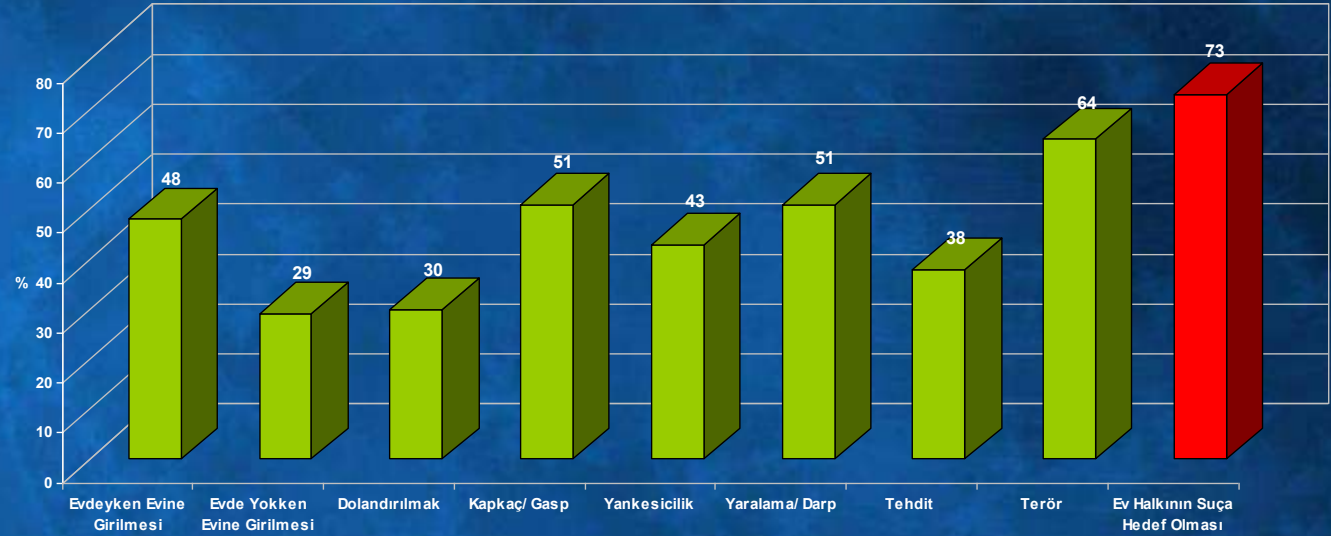

● Kapkaç/gasp medyada sıklıkla yer bulan bir suç tipi olmasına rağmen, katılımcıların verdikleri cevaplarda öne çıkmamaktadır.

SUÇ MAĞDURU OLMAKTAN DUYULAN KORKU

Geçmiş mağduriyet deneyimlerinde
yer alan
her bir suç türünden
kişilerin
“yüksek düzeyde”
korkma oranları

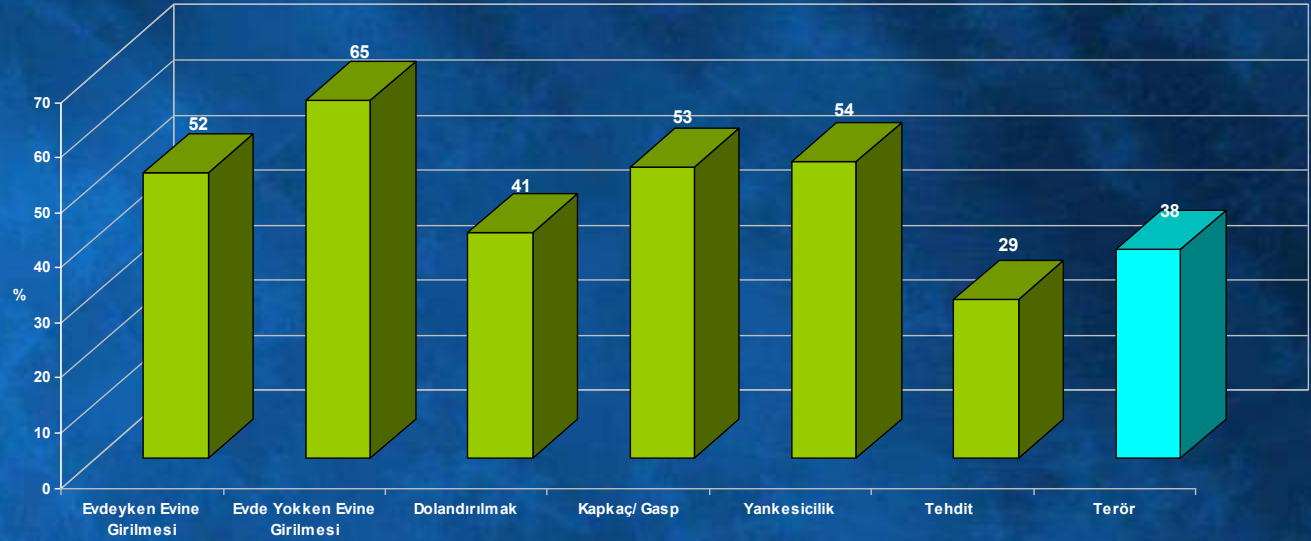

- Katılımcılar, kendilerinin bir suç eylemine hedef olmalarından “daha şiddetli bir endişeyi” yakınlarının dirliğine duymaktadır.

ALGILANAN RİSK DÜZEYİ

Sorgulanan suç tiplerine göre kişilerin önümüzdeki bir yıl içinde başlarına gelmesini “olasılık” olarak algıladıkları riskler

- ✓ Suç mağduriyet riski ile vatandaşların bu riskleri nasıl algıladıkları bir arada değerlendirildiğinde; “terör” hariç genel olarak, suç mağduriyet oranlarıyla paralel bir risk algısına sahip oldukları görülmektedir.

KAÇINMA DAVRANIŞI

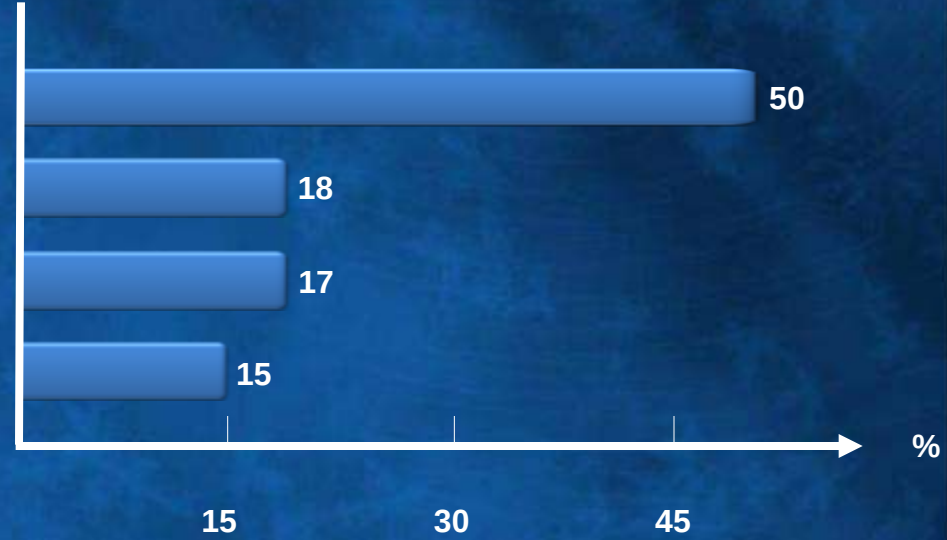
Vatandaşların günlük yaşamda suç mağduru olmamak için kimi faaliyetlerden veya kimi mekanlardan uzak durup durmama davranışları

HİÇBİR ZAMAN KAÇINMAM

NADİREN KAÇINIRIM

ARADA SIRADA KAÇINIRIM

SIK SIK KAÇINIRIM

● Oturduğu çevrede suç mağduru olma endişesiyle vatandaşların %32 si arada sırada veya sık sık “yapmak istedikleri şeyleri yapamamakta”, “gitmek istedikleri yere gidememekte”dirler.

GÜVENLİK ALGISI

Vatandaşların
kendilerini nerelerde
“güvende” hissettikleri

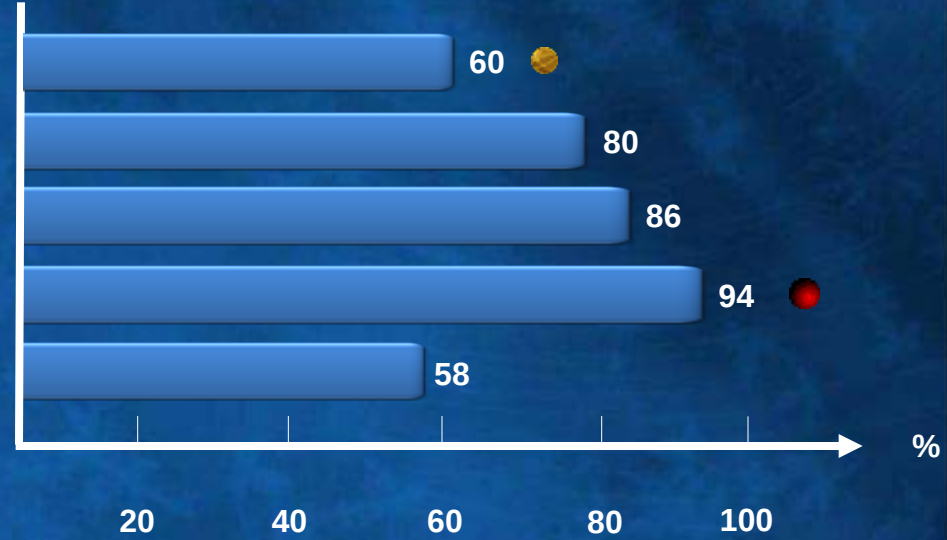
MERKEZİ BİR YERDE,
KALABALIK,, YALNIZ

GECE, EVDE, YALNIZ

MAHALLEDE, GECE,
BİRİSİYLE

MAHALLEDE, GÜNDÜZ,
YALNIZ

MAHALLEDE, GECE,
YALNIZ

- Bu bulgu, gece/gündüz ayrımının vatandaşların algısında çok ciddi bir farklılık olduğuna işaret etmektedir.
- Şehrin kalabalık yerlerinde dolaşırken kendini güvende hissetmeyenlerin oranının % 40 olması dikkat çekicidir.

SUÇ KONUSUNDA TUTUM VE TAHMİNLER

- ➔ KATILIMCILARIN % 72'SİNE GÖRE “ŞEHRİMİZDE SUÇ TV VE GAZETELERİN YANSITTIĞINDAN DAHA CİDDİ BOYUTTADIR”
- ➔ KATILIMCILARIN % 85'İ “SON YILLARDA ŞEHRİMİZDE SUÇ OLAYLARININ GİDEREK ARTTIĞINA” İNANMAKTADIR.

Bu iki sorudan elde edilen verilere dayanarak, vatandaşların suç oranları konusunda oldukça karamsar bir intibaya sahiptir.

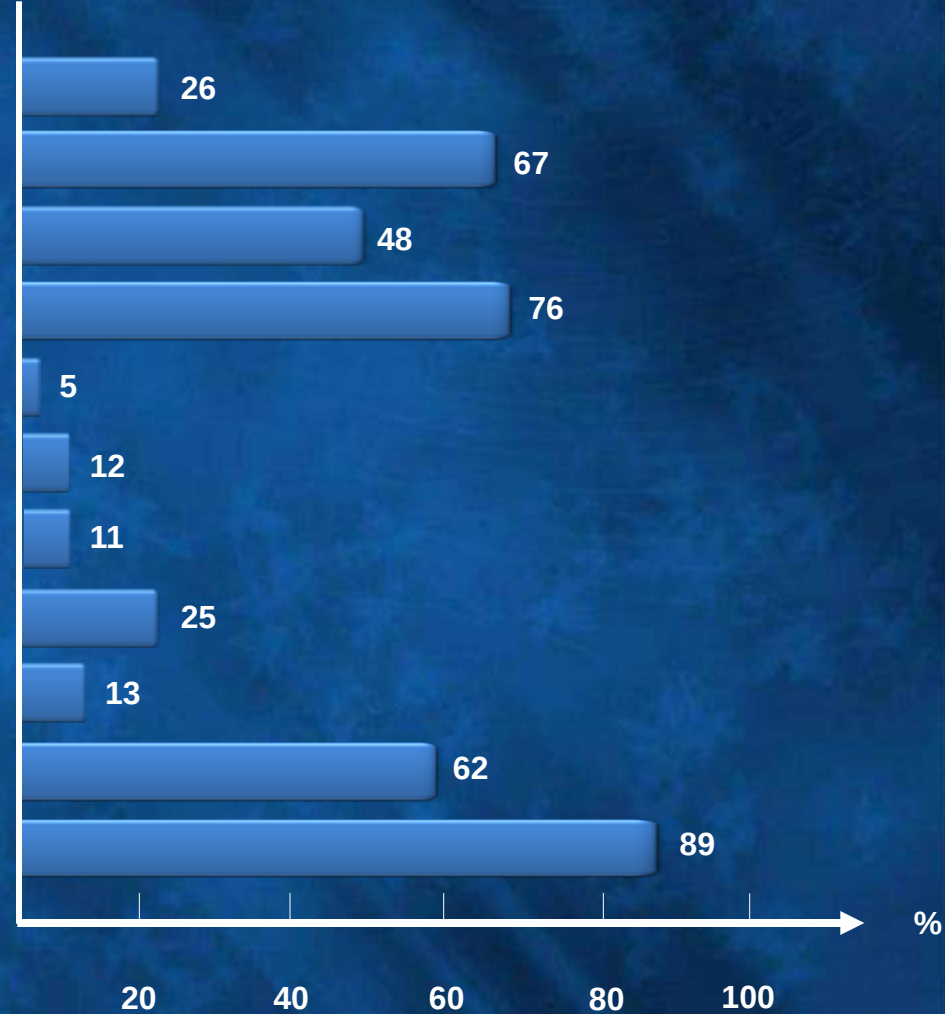

GÜVENLİK TEDBİRLERİ

Katılımcıların suç mağduru olmamak amacıyla aldıkları önlemlerle, önleyici olarak gördükleri faktörler

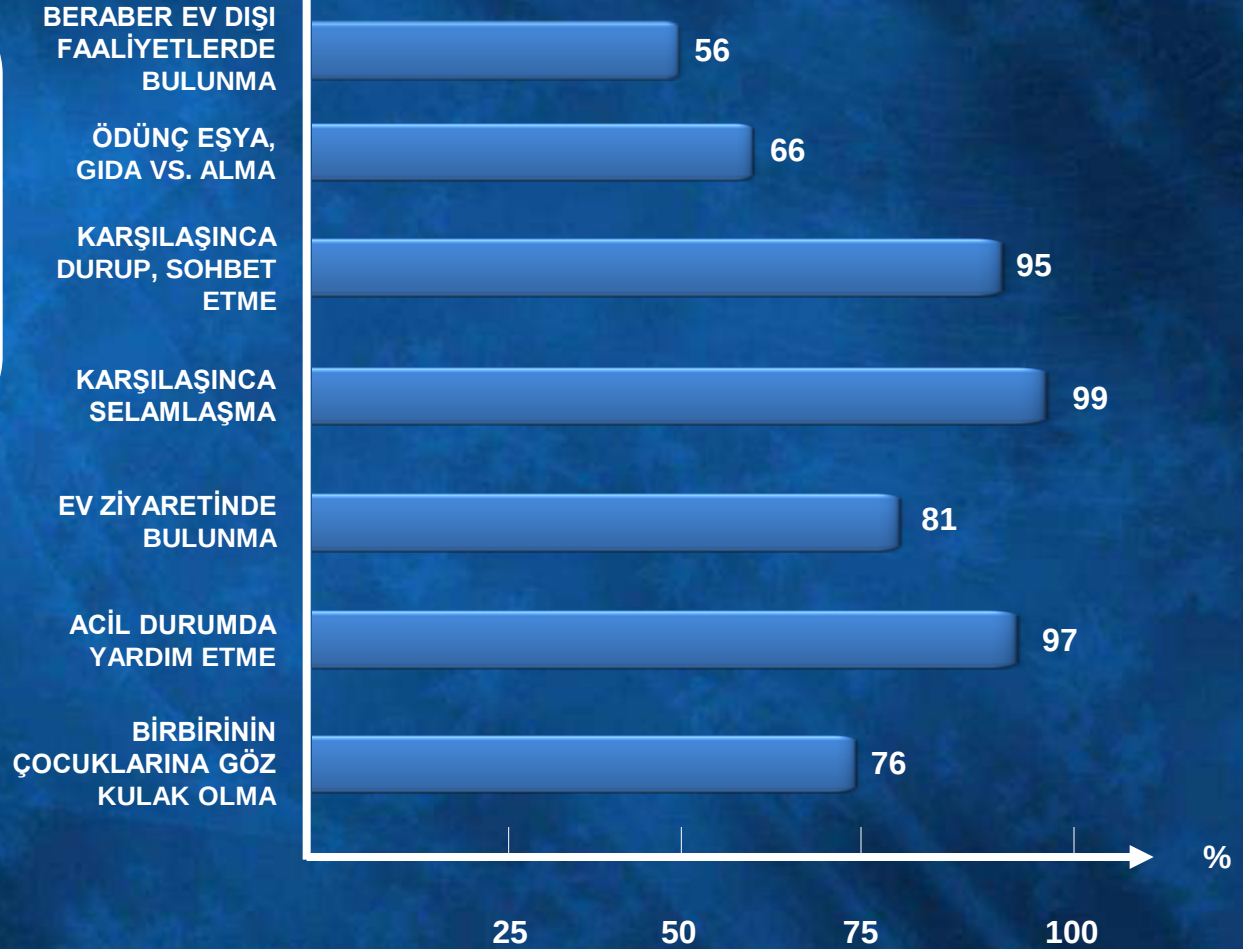
Korku ve risk algısı yüksek, güvenlik algısı düşük olmasına rağmen; güvenlik tedbirleri çok yoğun değildir.

APARTMAN GÖREVLİSİNE GÜVENİRİM
DIŞ CEPHEDE AYDINLATMA
IŞIKLARI AÇIK BIRAKIRIM
KOMŞULARA GÜVENİYORUM
BEKÇİLİK AMAÇLI KÖPEK
BİBER GAZI
ATEŞLİ SİLAH
CAMDA DEMİR PARMAKLIK
ALARM SİSTEMİ
ÇELİK KAPI/ÖZEL KİLİT
NORMAL KİLİT

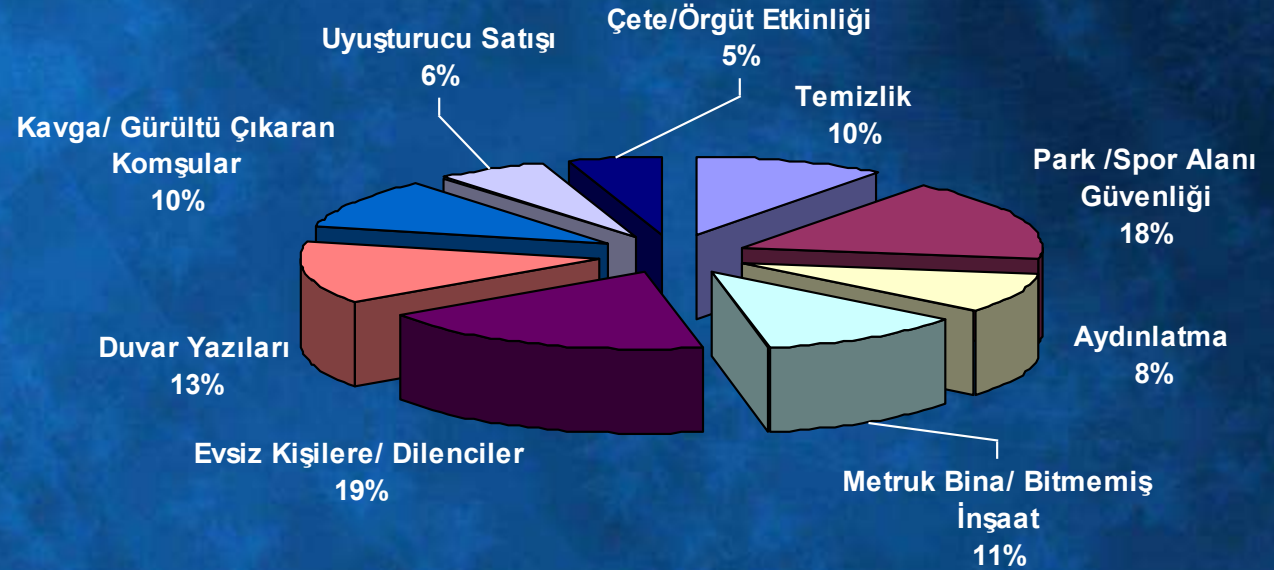
KOMŞULUK İLİŞKİLERİ

Komşuların birbirlerine
sağladıkları
manevi (duygusal) ve
maddi (somut fayda)
sosyal desteğin
derecesi

YEREL ÖZELLİKLERE İLİŞKİN ŞİKAYETLER

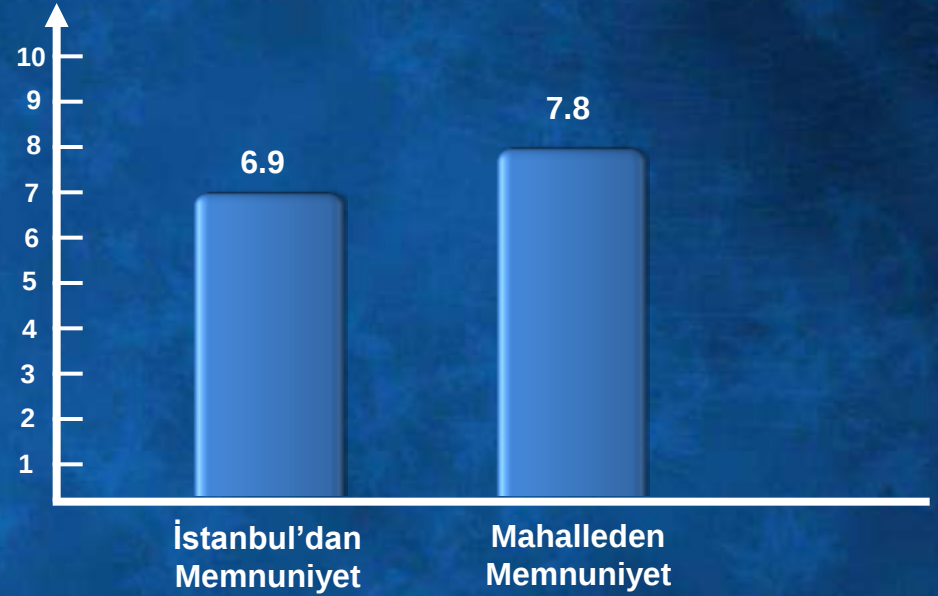
Katılımcıların
yaşadıkları çevreye
ilişkin şikayetleri
“yüksek düzeyde”

MAHALLEDE VE İSTANBUL'DA YAŞAMAKTAN DUYULAN MEMNUNİYET

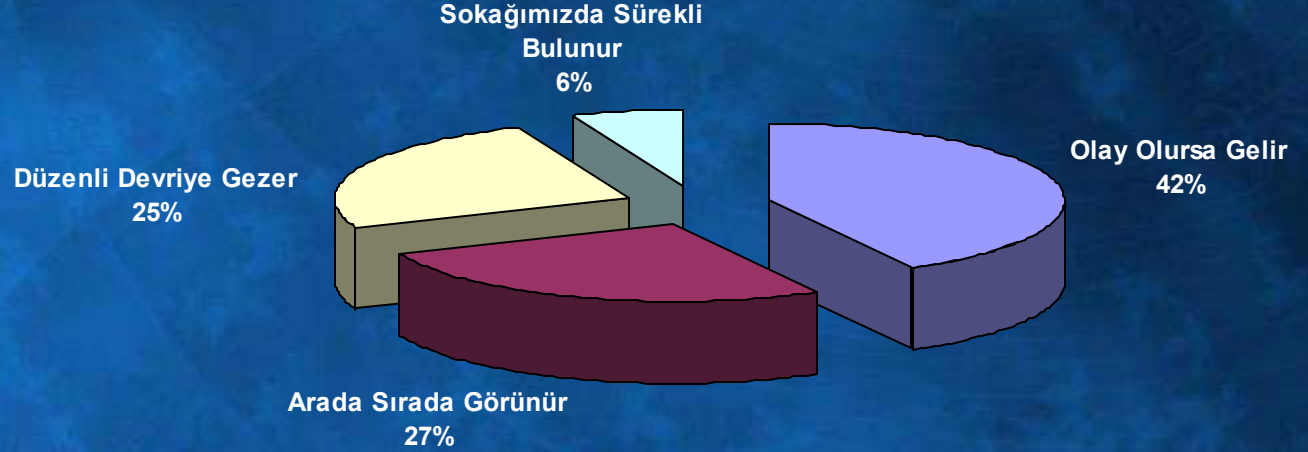
Memnuniyet Düzeyi

En Düşük (0 Puan)
En Yüksek (10 Puan)

POLİS GÖRÜNÜRLÜĞÜ

Katılımcıların yaşadıkları çevrede **“ne sıklıkta”** polis gördükleri

Polis görünürlüğü halkı iki (zıt) biçimde etkileyebilir:

- Vatandaşlar polisle sıklıkla karşılaştıklarında, kendilerini güvende hissetmektedirler.
- Diğer yandan, sıklıkla polis gördüklerinde çevrelerinde asayiş problemlerinin yoğun yaşandığından endişe etmekte, kendilerini daha az güvende hissetmektedirler.

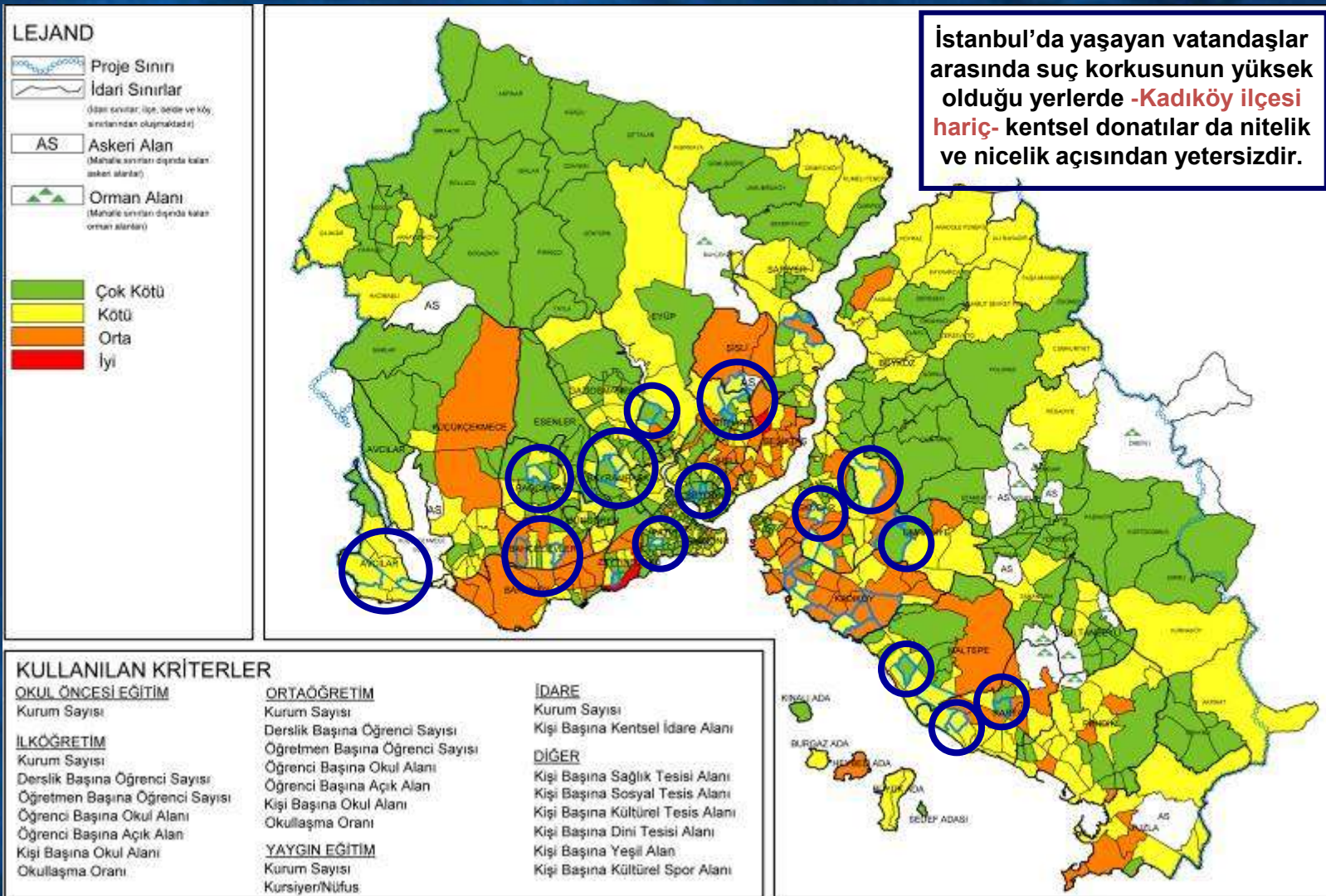
MAHALLEDEKİ DONATI ALANLARINDAN YARARLANMA

● Bu oranın düşük olmasının nedeni; vatandaşların çevrelerindeki yeşil alan ve parkları güvensiz bulmalarıdır.

DONATI ALANI İLE SUÇ KORKUSU İLİŞKİSİ

**ARAřTIRMA DEĞİşKENLERİ ARASINDAKİ
İLİşKİLERDEN ÇIKARIMLAR**
(Mağduriyet Korkusu, Güvenlik Algısı, Algılanan Risk)

 Güvenlik tedbirlerinin miktarı ile ev dışı etkinlik sıklığı arasında pozitif ilişki söz konusudur; tedbir miktarı arttıkça, dışarıdaki aktivite sıklığı artmaktadır.

 Sorgulanan çevresel şikayetler arasında vatandaşları huzursuz eden ve yalnızca emniyet tedbirleri ile değil, belediyelerin müdahaleleriyle düzeltilebilecek konular (aydınlatma, temizlik, güvenlik, dilenci ve evsizler, terk edilmiş binalar gibi) çoğunluktadır.

 Suçla ilgili sorunların ciddiyetine dair algılar kuvvetlendikçe, mağduriyet korkusu ve risk algısı yükselmekte, bunlara paralel olarak güvenlik algısı düşmektedir.

 Çevrede açık alan, park ve spor alanı bulunduğunu bildirenler, bulunmayanlara göre kendilerini daha güvende algılamaktadır.

 Mahalledeki kamusal alanları kullanmak, hem ev dışında mahallede zaman geçirmeye vesile olmakta, hem de kişilerin mahallelerindeki sosyal çevre ile de ilişkilerini kuvvetlendirmektedir.

İstanbul'da yaşayan vatandaşlar arasında suç korkusunun yüksek olduğu yerlerde, kentsel donatılar da nitelik ve nicelik olarak yetersizdir.

Çevrede asayişe dair veya “tekinsiz” göstergeler (arabalara zarar verilmesi, hırsızlık olayları vs.) vatandaşların kendilerini daha fazla risk altında hissetmelerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Geçmişte bir suç mağduru olanlar, olmayanlara göre daha yüksek risk algılamakta ve daha az güvende hissetmektedirler. Bu durum, yapmak istedikleri faaliyetlerden kaçınmalarına neden olmaktadır.

Kişi suçun miktarı ve yaygınlığı ile ilgili ne kadar kötümser ise o kadar korku duymakta, o kadar risk altında algılamakta, o oranda da daha az güvende hissetmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerel yönetimler komşuluk/mahallelilik ilişkilerini canlandıracak, güçlendirecek faaliyetleri (mahalle evleri/klüpleri, spor takımları, mahalle gezileri gibi) arttırmalıdır.

Vatandaşların çoğu tarafından bulundukları çevrede kullanılan çocuk parkları, parklar ve spor alanları arttırılmalıdır.

Yerel yönetimler aydınlatma, bekçilik, kör noktaların oluşmasını önleme, bakım sağlama gibi somut önlemlerle park ve spor alanı kullanımını arttırmalı, parkları vatandaşların gözünde daha güvenli hale getirmelidir.

Gerçek suç oranlarına göre, İstanbul'un diğer dünya metropollerine oranla aslında görece “güvenli” bir şehir olduğu bilgisi yaygınlaştırılmalıdır. Bunun için farkındalık çalışmaları yapılmalı, kamusal alanlarda görsel malzemelerle bu mesaj yaygınlaştırılmalı ve medya ile bu konuda iş birliği yapılmalıdır.

Vatandaşların yaşam kalitesini arttırmaya yönelik hazırlanan kent planları; yukarıda belirtilen önerileri içerecek şekilde hazırlanmalıdır.

AŞAMA 3

SUÇ VE SUÇLU KAVRAMLARININ KENT PLANLAMASI AÇISINDAN KENT MEKANLARI İLE BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLMESİ

ARAŞTIRMADA YANIT ARANAN SORUNLAR

Neden bazı bölgelerde suç işlenme oranı fazladır?

Suç işlenme oranının belli bölgelerde yoğunlaşması ile o bölgedeki çevresel faktörler arasında bir ilişki var mıdır?

Suçu işleyen kişinin ikamet ettiği yerler nerelerdir?
Bu konuda çeşitli bölgelerde bir yoğunlaşma var mıdır?

Suçlunun ikamet ettiği bölgelerdeki çevresel faktörlerin etkisi nedir?

Çeşitli planlama ve mimari müdahalelerle suç işlenme oranı azaltılabilir mi?

ŞEHİR PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞEKKÜRLER...

